

Servicedocument HO - aanpak Coronavirus COVID-19

Inleiding

Met dit servicedocument wordt beoogd om instellingen handreikingen te bieden waarmee in de praktijk invulling kan worden gegeven aan de maatregelen die zijn aangekondigd voor het hoger onderwijs om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan.¹ Het uitgangspunt is om de nadelige effecten voor studenten van de coronamaatregelen zoveel mogelijk te beperken. Dit document wordt aangevuld wanneer nieuwe informatie beschikbaar is.

1. Interpretatie maatregelen coronavirus voor hoger onderwijs

a. In het ho zijn geen onderwijsactiviteiten, inclusief toetsing, op de locaties van hogeronderwijsinstellingen

Wij vatten dit als volgt op:

1. Er vinden geen onderwijsactiviteiten plaats in onze gebouwen

- We definiëren onderwijsactiviteiten als alle georganiseerde activiteiten waarbij sprake is van een fysieke ontmoeting tussen docent(en) en student(en) op locaties van hogeronderwijsinstellingen en UMC's. We vatten hieronder alle activiteiten die in verschillende fasen van de onderwijsketen plaats vinden van instroom tot en met alumni-activiteiten, inclusief contractonderwijs.
- Alle activiteiten die niet direct bijdragen aan het georganiseerd onderwijs worden afgeschaald. Hieronder vallen ook activiteiten van studie- en studentenverenigingen. Wat dit concreet betekent is aan de interpretatie van de instelling.
- Onder onderwijsactiviteiten worden niet verstaan de verdediging van scripties en promoties in kleine kring (deze vinden uiteraard als mogelijk online plaats). Te allen tijde wordt rekening met de algemene instructies van RIVM en GGD gehouden, zoals voldoende afstand van elkaar.
- Studenten wordt de mogelijkheid geboden tot bezoek van de bibliotheek en labs, ten behoeve van de voortgang van hun opleiding; anders dan zelfstudie binnen gebouwen van de universiteit - tot een maximum van 100 personen per ruimte, in zoverre en zolang de veiligheid is gewaarborgd.

2. Onderwijsactiviteiten buiten het gebouw kunnen wel doorgang vinden

- Denk hierbij aan stages en (afstudeer)projecten bij instellingen en bedrijven. De hogeronderwijsinstellingen en UMC's volgen hierbij de besluiten/het beleid van de ontvangende organisaties, indien nodig in overleg met de instelling waar de studenten staan ingeschreven.
- Ook onderwijs dat in samenwerkingsverbanden plaatsvindt buiten de locaties van hogeronderwijsinstellingen en UMC's kan doorgaan (samen opleiden, onderwijs in bedrijven) op voorwaarde dat de ontvangende instelling dat toestaat.
- Studieactiviteiten die studenten individueel doen vallen buiten deze instructie.

¹ Verwijzing naar kamerbrief donderdag 12-3

b. Zo veel mogelijk onderwijs in andere vormen met name afstandsonderwijs

Wij vatten dit als volgt op:

Alle vormen van onderwijs waarbij geen sprake is van fysieke ontmoeting tussen student(en) en docent(en) op locaties van hogeronderwijsinstellingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan vormen van onderwijs, zoals skype, videocolleges, conference calls, begeleiding in kleine groepen die plaatsvinden buiten de locaties van de instellingen.

Afwegingskader voor CvB's:

Het CvB hanteert, ook als er discussie ontstaat over de inhoud van het besluit in het licht van de WHW en/of interne regelgeving als de OER, het volgende afwegingskader:

- Publieke gezondheid
- Zo goed als mogelijk aansluiten bij de richtlijnen van het RIVM
- Belang student
- Inspanningsverplichting continuïteit (online) onderwijsproces en organisatie (dus geen resultaatsverplichting)
- Zorgvuldige motivering
- Administratieve beheersbaarheid

2. Aandachtspunten vooraf

De bijzondere omstandigheden vragen van alle partijen in het hoger onderwijs, zowel instellingsbesturen, docenten, als studenten, flexibiliteit. Het verplaatsen of anders vormgeven van onderwijs en tentamens vraagt natuurlijk veel van alle betrokken partijen (studenten, docenten, instellingen toezichthouders ook OCW).

OCW en instellingen moeten zich gezamenlijk inspannen om zoveel mogelijk passende oplossingen te zoeken voor vraagstukken die optreden als gevolg van corona(maatregelen). In het algemeen geldt dat instellingen zich inspannen om nadelen voor studenten zoveel mogelijk te voorkomen. OCW faciliteert instellingen om dit zo goed mogelijk te kunnen doen.

Instellingen geven vorm aan deze inspanningsverplichting door alternatieven te zoeken voor fysieke onderwijsactiviteiten, tentamens en selectie. Instellingen bepalen welke invulling in de concrete situatie het meest passend is. Een belangrijke notie hierbij is dat personeel dat nodig is voor de voortgang van het (ho-) onderwijs valt onder de definitie van vitale en cruciale sectoren.

Instellingen zoeken in de regel binnen de gebruikelijke regels naar oplossingen, die de nadelige gevolgen voor studenten op de korte termijn zoveel mogelijk inperken. Indien er binnen de gebruikelijke regels onvoldoende handvatten zijn om dat te doen, kunnen instellingen onder meer gebruik maken van hardheidsclausules in instellingsbeleid of in de wet.

Instellingen wordt geadviseerd om bij twijfel contact op te nemen met de respectievelijk koepelorganisatie die de vragen en zorgen inventariseert en bundelt en hierover contact houdt met het ministerie van OCW. OCW blijft daarbij betrokken en zal meedenken over mogelijke oplossingen, hierbij worden door OCW in voorkomende gevallen ook afgestemd met toezichthouders.

2.1 Wat kan blijven plaatsvinden op de campus?

- Er vinden geen onderwijsactiviteiten plaats op de fysieke locatie(s) van hogeronderwijsinstellingen. Andere activiteiten, mits passend binnen de richtlijnen van het RIVM kunnen blijven plaatsvinden.
- Zoals hierboven benoemd vallen onder onderwijsactiviteiten alle georganiseerde activiteiten waarbij sprake is van een fysieke ontmoeting tussen docent(en) en student(en) op locaties van hogescholen, universiteiten en UMC's. We vatten hieronder alle activiteiten die in verschillende fasen van de onderwijsketen plaats vinden van instroom tot en met alumni-activiteiten, inclusief contractonderwijs.
- Hier geldt dus dat ook kleinschalige onderwijsactiviteiten op de locatie van de onderwijsinstelling niet door kunnen gaan. Wanneer deze activiteiten buiten de locatie(s) van de onderwijsinstelling plaatsvinden hangt het ervan af in hoeverre ze binnen de richtlijnen van het RIVM vormgegeven kunnen worden.

- Een uitzondering geldt, zoals onder 1 ook benoemd, voor de verdediging van scripties en promoties, mits in kleine kring en passend binnen de RIVM richtlijnen. De locatie(s) van onderwijsinstellingen kunnen ook open blijven om studenten te faciliteren, die thuis geen gebruik kunnen maken van afstandsleren en dus een beroep willen doen op leer- en ICT-faciliteiten van de school.
- Voor de omgang met faciliteiten op de campus, zoals bibliotheken en onderzoeksruidten, kunnen instellingen zelf keuzes maken zolang die passen binnen de RIVM richtlijnen.

Stages

- Stages en andere aan het onderwijs gerelateerde activiteiten buiten de instelling kunnen wel doorgang vinden, tenzij de werkgever in verband met corona(maatregelen) reden heeft de activiteit te staken.
- Medische en zorgopleidingen en onderwijsvormen waarbij studenten in de vorm van stage of onderwijs werkzaam zijn in een zorginstelling, zoals een UMC, een algemeen ziekenhuis of extramurale zorginstelling, vormen een bijzondere categorie. Hier geldt dat het in sommige gevallen nodig is dat stagiaires en coassistenten naar huis gaan, omdat de zorginstelling zich primair op het zorgproces moet kunnen richten. En soms is het juist noodzakelijk dat stagiaires of coassistenten blijven, omdat zij een belangrijke bijdrage leveren aan de patiëntenzorg.
- De betreffende zorginstelling maakt als eerste de keuze of de student een bijdrage kan leveren aan de patiëntenzorg. Hierbij staat de veiligheid voor patiënt, student en werknemers in de zorginstelling voorop. Er bestaat ruimte voor de student om aan te geven bij de zorg- en onderwijsinstelling of hij/zij om persoonlijke redenen de stage of het coschap wil continueren of niet.
- Indien relevant, wordt afgesproken of en hoe de eventueel afwijkende werkzaamheden binnen de doelstellingen van de stage of het coschap passen. Bij die afspraken is de onderwijsinstelling leidend.
- Studenten kunnen, ook wanneer hun stage, co-schap of andere onderwijsvorm is geannuleerd, als student-vrijwilliger in een zorginstelling werkzaam zijn. Voor deze (arbeids-)relatie dienen aparte afspraken te worden gemaakt tussen de zorginstelling en de student, zoals m.b.t. verzekering. Ook in deze gevallen wordt de zorginstelling geadviseerd de afweging te maken of de student de werkzaamheden kan continueren. De zorginstelling zorgt dat het duidelijk is voor de student dat aan deze vrijwillige werkzaamheden geen beoordeling is gekoppeld en dat het geen voortzetting betreft van eerder gevolgde onderwijsactiviteiten.

2.2 Internationale mobiliteit

Studenten en personeel in het buitenland

- Instellingen hebben ten aanzien van studenten die in het buitenland studeren of stage lopen een zorgplicht. Wat deze zorgplicht in een concreet geval inhoudt is mede afhankelijk van de eigen instellingsregels, en van wat de instelling mogelijk middels een contract met de onderwijsinstelling in het buitenland hierover heeft afgesproken.
- De instellingen zullen nauw contact houden met studenten in het buitenland en hen van de juiste informatie voorziet als het gaat om het continueren van het volgen van onderwijs in het buitenland en een eventuele terugkeer naar Nederland.
- De instelling houdt daarbij rekening met de RIVM-adviezen en met het reisadvies dat het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) geeft ten aanzien van het desbetreffende gebied.
- Een instelling kan ervoor kiezen studenten die vanwege gezondheidsrisico's moeten terugkeren naar Nederland en hiertoe geen toereikende middelen hebben, daarin te ondersteunen. Het ministerie van BZ speelt een rol in het waar nodig en mogelijk realiseren van de terugkeer van Nederlandse studenten en internationale studenten die aan een Nederlandse instelling staan ingeschreven. OCW heeft een contactpersoon ingesteld die voor zowel studenten als personeel als liaison tussen de koepels en BZ functioneert.

Buitenlandse studenten in Nederland

- Studenten uit het buitenland die in Nederland verblijven, kunnen geraakt worden door de gevolgen van corona(maatregelen), wanneer zij het risico lopen tegen hun wil hun studie in Nederland voortijdig te moeten beëindigen vanwege het coronavirus.
- Denk aan de uitloop van onderwijsactiviteiten, waardoor de student die activiteiten niet meer kan afronden omdat de verblijfsvergunning van de student reeds is verlopen.

Of studenten uit derde landen die vanwege corona(maatregelen) studievertraging oplopen, met als gevolg dat zij niet tijdig het aantal studiepunten kunnen behalen dat is vereist om de verblijfsvergunning te behouden.

- Voor bovengenoemde gevallen geldt dat overleg en afstemming nodig is tussen OCW en het ministerie van Justitie en Veiligheid. OCW stelt een contactpersoon in als liaison tussen de koepels en de IND om oplossingen voor dergelijke problemen te vinden. In gezamenlijkheid met JenV zal verkend worden in hoeverre de migratiewet- en regelgeving ruimte biedt voor een passende oplossing voor studenten die zich in een van de bovengenoemde situaties bevinden. OCW houdt de koepels hierover nauw geïnformeerd.
- Er zijn ook studenten die graag willen terugkeren naar het land van herkomst - of daartoe verplicht zijn omdat hun verblijfsvergunning is verlopen - maar moeilijkheden ondervinden vanwege lokale corona-maatregelen in het land van herkomst of vanwege financiële belemmeringen.
- Ook voor deze studenten geldt dat instellingen allereerst handelen in lijn met de afspraken die hierover zijn gemaakt tussen de instelling in Nederland en de student, en tussen de instelling in Nederland en de instelling in het land van herkomst. De Nederlandse instelling spant zich in ieder geval in om studenten uit het buitenland goed te informeren over de mogelijkheden voor een terugkeer naar het land van herkomst. De student dient de eigen middelen en reisverzekering aan te spreken als het gaat om de dekking van reiskosten.
- OCW bespreekt met het ministerie van Buitenlandse Zaken op dit moment of en zo ja welke rol BZ kan spelen in het realiseren van de terugkeer van buitenlandse studenten.

2.3 BSA

- Instellingen laten zoveel mogelijk het onderwijs en tentaminering doorgang vinden (in alternatieve vormen). Toch zal dit voor een deel van de opleidingen lastig zijn. Het kan daardoor dat studenten door de coronacrisis vertraging oplopen waardoor zij de bsa-norm niet halen.
- Bij de toepassing van het bsa zullen instellingen rekening houden met de bijzondere context van de student en de impact die het coronavirus kan hebben op zijn of haar studievoortgang.
- Om recht te doen aan de mogelijke vertraging die de student hiermee oploopt en aan de voorkant helderheid te bieden richting de student, zullen instellingen het uitbrengen van een afwijzend bindend studieadvies uitstellen naar het tweede studiejaar.

2.4 Aanmelding en toelating

PM: mogelijk nog aanpassing na check bij ISO/LSVb of verschuiven aanmelddatum naar bijv. 1 juni belangrijk is voor studenten in deze tijden.

- Aan vo-scholen en mbo-instellingen wordt gevraagd om richting eindexamenkandidaten het belang te benadrukken dat zij zich voor 1 mei aanmelden voor een opleiding
- Indien studenten door het coronavirus zich onverhoopt toch later dan 1 mei aanmelden, zullen instellingen hier coulant mee om te gaan. Dat wil zeggen dat deze studenten worden toegelaten en dat ze, als dat enigszins mogelijk is, ook een studiekeuzecheck kunnen doen.
- Het kan zijn dat bepaalde vormen van de studiekeuzecheck geen doorgang kunnen vinden, omdat deze vraagt om fysieke aanwezigheid van de student. In dat geval geldt, in lijn met bovenstaande algemene lijn over het verzorgen van onderwijs, dat de inspanningsverplichting blijft gelden en zo veel als mogelijk moet worden gezocht naar een alternatieve vorm van de studiekeuzecheck. Bijvoorbeeld door het afnemen van een digitale toets, een vragenlijst met een telefonisch gesprek of andere studiekeuzeactiviteiten waarvoor de student niet fysiek aanwezig hoeft te zijn.
- Voorkomen moet worden dat een mbo-student volgend studiejaar niet aan zijn hbo-opleiding kan beginnen door een kleine studievertraging, die het gevolg is van deze Coronacrisis. Het gaat dan om de mbo-student die door deze crisis nog één of enkele kleine vakken niet heeft kunnen afronden voor 1 september dan wel in de afronding van beroepspraktijkvorming zit en dat wel binnen afzienbare tijd kan doen. De hogeschool kan deze student toch al toelaten tot haar onderwijs. Na mbo-diplomerend vindt dan formele inschrijving plaats; als het mbo-diploma niet binnen die afzienbare tijd wordt behaald, zal hij alsnog van de hbo-opleiding af moeten.
- Dit geldt mutatis mutandis ook voor de bachelorstudent die wil instromen in een masteropleiding. Dit betekent dat ook met de zogenaamde 'harde knip' tussen de bachelor- en masteropleiding soepeler kan worden omgegaan.

2.5 (Decentrale) selectie (BA en MA)

- Voor de AD- en bacheloropleidingen zouden de instellingen vóór 15 april de selectieprocedure moeten hebben afgerond. Omdat in de huidige situatie met het coronavirus te kunnen doen, moeten instellingen eventueel afwijken van de voorziene selectieprocedure die vragen om een fysieke aanwezigheid. Instellingen hebben in deze uitzonderlijke situatie de ruimte om deze datum op te schuiven, naar uiterlijk 15 juni. Indien daarvoor gekozen wordt, zullen er geen selecties plaatsvinden gedurende de periode van de eindexamens vo en mbo.
- Hierover zullen instellingen goed communiceren, zodat studenten van dit uitstel op de hoogte zijn en er nog voor kunnen kiezen om zich zekerheidshalve voor 1 mei aan te melden voor een opleiding zonder selectie.
- Voor de afronding van de selectieprocedures in de master geldt geen landelijke deadline. Ook hier geldt dat het aan de opleidingen zelf is om eventueel alternatieve selectieprocedures in te richten, indien dit noodzakelijk is door het coronavirus.

2.6 Financiële effecten (voor instellingen)

- Het is duidelijk dat het veel vraagt van alle betrokken partijen om het onderwijs door te laten gaan met inachtneming van de getroffen coronamaatregelen. Dit zal voor instellingen ook financieel een effect hebben.
- OCW voert het gesprek met de onderwijskoepels op het moment dat er meer duidelijk is over de precieze omvang van de gevolgen. Bij acute financiële problemen zal OCW in overleg met de betreffende instelling en de inspectie bezien hoe deze kunnen worden opgelost.

2.7 Financiële effecten (voor studenten)

- Onder de huidige omstandigheden geldt dat instellingen compensatie naast studenten die recht hebben op wettelijk collegegeld betalen, ook studenten die instellingscollegegeld betalen aanspraak kunnen laten maken op middelen uit het profileringsfonds.

2.8 Accreditatie

PM

2.9 Onderzoek

- NWO heeft een aantal maatregelen genomen om wetenschappers te ondersteunen:
 - o Lopende rondes waarbij géén interactie met aanvragers meer is vereist kunnen doorgang vinden volgens planning
 - o Van andere lopende rondes worden interviews uitgesteld en deadlines voor indiening verruimd.
 - o Voor aankomende calls worden de deadlines uitgesteld met een maand en meer complexe calls met consortia worden gepauzeerd en na een maand na het aflopen van landelijke maatregelen weer hervat.
Wanneer de tweede geldstroom door deze maatregelen voor een langere periode kleiner wordt, kunnen financiële problemen ontstaan. Op dit moment is er onvoldoende zicht op de omvang van deze situatie, maar OCW blijft hierover in contact met NWO en met de VSNU.

2.10 CBHO

- CBHO opereert volgens de richtlijnen van de Raad van State waar de zittingen plaatsvinden. Er kunnen geen zittingen via video conferencing / conference call plaatsvinden.
- Door de Raad van State is aangegeven dat in verband met de uitbraak van het coronavirus er van dinsdag 17 maart 2020 tot en met in ieder geval maandag 6 april 2020 geen zittingen plaatsvinden, met uitzondering van zeer urgente zaken.
- CBHO volgt deze lijn, dat betekent dat er geen CBHO zittingen zullen plaatsvinden in de periode tot en met 6 april a.s.. Dit laat onverlet dat CBHO wel doorwerkt. Eventuele spoedzaken zullen wel behandeld worden. Hierover kan contact worden opgenomen met CBHO.
- Indien partijen daar toestemming voor geven kan CBHO ook uitspraak doen zonder dat de zaak op zitting komt.
- Door CBHO wordt contact opgenomen met partijen over nieuwe data voor vervallen zittingen.

2.11 Kwaliteitsafspraken

- Nog niet alle beoordelingen van de plannen voor de kwaliteitsafspraken zijn afgerond. Dit geeft financiële onzekerheid bij instellingen voor het jaar 2021. Deze onzekerheid neemt OCW weg door de bedragen in 2021 toe te kennen, ook als de instelling nog geen goedgekeurd kwaliteitsplan heeft.
- De instellingen zullen op een later moment de plannen rondom de kwaliteitsafspraken alsnog afronden.
- Instellingen zullen de medezeggenschap goed meenemen in het proces van de begroting voor 2021 en het monitoren van de kwaliteitsgelden in 2021. De medezeggenschap heeft instemmingsrecht op het budget voor de kwaliteitsafspraken op de begroting.